

Innhold

REDAKTØRENE'S FORORD	9
----------------------------	---

DEL I INNLEDENDE PERSPEKTIV

KAPITTEL 1

DEMOKRATISK DANNING I SKOLE OG UNDERVISNING	15
---	----

*Kjersti Maria Rongen Breivega, Toril Eskeland Rangnes og
Tobias Christoph Werler*

1.1 Innledning	16
1.2 Perspektiver på demokratisk danning	18
1.3 Empiriske tilnærminger	23
1.4 Avsluttende merknader	30
Litteratur	30

KAPITTEL 2

FORSKNINGSMETODOLOGI OG UNDERVISNINGSMETODOLOGI

I UTDANNINGSFORSKNING	34
-----------------------------	----

Marit Johnsen-Høines og Helle Alrø

2.1 Innledning	35
2.2 Undervisningsmetodologi	36
2.3 Samspill mellom undervisning og forskning	37
2.4 Metodologiske grep	39
2.5 Kvantitative og kvalitative metodologier	43
2.6 Metodologi i utdanningsforskning	46
Litteratur	47

DEL II EMPIRISKE STUDIER – ELEVPERSPEKTIV

KAPITTEL 3

SCENARIODIDAKTIKK, DEBATT OG DIDAKTISK RISIKO	51
---	----

Tobias Christoph Werler

3.1 Risiko i det senmoderne lokalsamfunnet	52
3.2 Risiko, scenarioundervisning og politisk debatt	55
3.3 Plenumsdebatten: olje eller kjøpesenter?	59
3.4 Uenighetsfelleskapets risikostyrte debatt	63
3.5 Scenariodidaktikk	66
Litteratur	69

KAPITTEL 4

FRA KLASSEROMSDEBATT TIL DIDAKTISK VERKTØY	72
<i>Stein Dankert Kolstø og Kjellrun Hiis Hauge</i>	
4.1 Innledning	73
4.2 Teoretisk rammeverk	76
4.3 Metode	79
4.4 Resultater	81
4.5 Didaktisk verktøy for å identifisere synspunkt og uenighet	86
4.6 Diskusjon	88
Vedlegg: Eksempel på utfylt skjema	91
Litteratur	92

KAPITTEL 5

STADEN SOM TOPOS I UNGDOMSSKULEELEVARS ARGUMENTASJON	94
<i>Sissel Margrethe Høisæter</i>	
5.1 Innleiing	95
5.2 Bakgrunn og metode	97
5.3 Topologisk analyse av Lofoten-debatten	98
5.4 Generelle <i>topoi</i>	105
5.5 Sentrum–periferi som hovud- <i>topos</i>	109
Litteratur	111

KAPITTEL 6

ELEVARS DISKURSIVE POSISJONERING I DEBATT	112
<i>Kjersti Maria Rongen Breivega</i>	
6.1 Innleiing	113
6.2 Posisjoneringsteori	115
6.3 Metodisk tilnærming	116
6.4 Tre elevars posisjonering	120
6.5 Resultat	126
6.6 Posisjonering og demokratisk samhandling	128
Litteratur	129

KAPITTEL 7

METAFORAR OM DEBATT, BEREKRAFT OG KLIMAKRISE I EIT KLASSEROM	131
<i>Norunn Askeland</i>	
7.1 Innleiing	132
7.2 Metaforar og fortolkingsrammer: kva og kvifor?	133
7.3 Tidlegare forskning om metaforar om debatt, berekraft og klimakrise	134

7.4 Om materialet	138
7.5 Metode	138
7.6 Analyse: metaforar om debatt, berekraft og klimakrise	139
7.7 Metaforar om debatt som demokratisk danning	146
Litteratur	149

DEL III EMPIRISKE STUDIER – LÆRERPERSPEKTIV

KAPITTEL 8

FASILITERING AV UNGDOMMERS DEMOKRATISKE DANNING 153

Helle Alrø og Marit Johnsen-Høines

8.1 Lofoten-prosjektet	154
8.2 Tre scenarioer	155
8.3 Å fasilitere dialogisk debatt	156
8.4 Fasilitators kommunikasjonsmønstre	157
8.5 Avgjørende vendinger i debatten	167
Litteratur	167

KAPITTEL 9

LÆRERS TILRETTELEGGING FOR ARGUMENT OG AGENS 168

Toril Eskeland Rangnes og Rune Herheim

9.1 Bakgrunn og fokus	169
9.2 Demokrati og matematikkundervisning	170
9.3 Agens og argument	171
9.4 Metode	175
9.5 Lærers valg av fokus og retning, hvem har agens?	177
9.6 Elevers initiativ får konsekvenser for samtalens retning	181
9.7 Konklusjon	183
Litteratur	184

KAPITTEL 10

LÆRERSTUDENTERS REFLEKSJONER OM RISIKOFYLTE TEMAER 187

Toril Eskeland Rangnes og Bodil Ravneberg

10.1 Innledning	188
10.2 Politisk myndiggjøring i klasserommet	
– begrepsdiskusjon	189
10.3 Metode	191
10.4 Studenters refleksjoner om politisk myndiggjøring	194
10.5 Mulige kontroversielle politiske temaer i en norsk kontekst	195

10.6 Risikoforståelse i diskusjoner fra klasserom i Sør-Afrika	198
10.7 Avslutning	200
Litteratur	201
KAPITTEL 11	
KLIMAENDRING I MATEMATIKKUNDERVISNING – LÆRERPERSPEKTIVER .	203
<i>Lisa Steffensen og Ragnhild Hansen</i>	
11.1 Klimaendringer i norsk skole	204
11.2 Kritisk matematikdidaktikk	206
11.3 En online-spørreundersøkelse	208
11.4 Hva sier lærere om klimaendringer i undervisningen?	210
11.5 Konklusjoner	222
Litteratur	224
FORFATTERPRESENTASJONER	227